

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 9. Grudnia V. S. ROKU 1805.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. 1 grudnia. Za Naywyższym rozkazem Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi Janowi Petreżyckiemu, który się skarżył na Litewskiego Gubernatora wojennego G. Bennigsen, i na rządy Gubernskie, iż nie uczyniły iemu sprawiedliwości, gdy donosił o przestępstwach Brzeskiej komory celnej; Gubernator zaś wojenny nie dał świadectwa potrzebnego wnieść chcącemu do służby; jeżeli ma jakie nieukontentowanie, powinien udać się do Senatu.

Stanisł. Wasiukiewiczowi prosiącemu o prędkie sądenie sprawy jego do Senatu odesłanej z Litewsko Grodzieńskiego sądu Gł. o niesprawiedliwe niby oddalenie jego od Pisarstwa przez rząd Gubernski Grodzieński: W Senacie sprawy odchodzą z kolei; dzieło Wasiukiewicza w swoim czasie odejść musi.

Stefan. Nelkowskiemu skarżącemu się na 2 Departament Mohilewskiego sądu Gł. iż wstrzymał wykonanie dekretu Czausowskiego Magistratu w sprawie wexlowej; na sąd Gł. według prawnych przepisów, skargę ma zanosić do Senatu.

Budującym w Guberniach Litewskich skarbowe nadgraniczne domy celne, Moysiowi Słuckiemu i Lewin Solowieyczkowi skarżącym się na Konsyliarza Collegium handlowego Baykowa, że niby niesłusznie ich oddalił od tej budowy, że szkoda więcej 10 t. rubli, i prosiącym o zdjęcie sekwestru na ich majątek włożonego; ta rzecz nie należy do Ministra sprawiedliwości; powinni oskarżać Konsyliarza porządkiem prawnym.

z WILNA 9 grudnia. Melchior Wołodkiewicz Deputat Szlachecki w Gubernii Mińskiej powodowany duchem publicznego dobra, Bibliotekę swoją prywatną do 496 ksiąg w różnych językach zawierającą ofiarował do Biblioteki Gimnazjum Mińskiego dla pożytku młodzieży szkolnej. Uniwersytet takowy dar na dobro Publiczne uczyniony postanowił podać do wiadomości Obywateli.

HISZPANIA.

MADRID 18 listopada. Przegraliśmy w Trafalgar; w tej bitwie klęskę ponieśli zprzymierzeńce. Lecz sami Anglicy sprawiedliwość im oddają, że walczyli mężnie. Rapporta niedawno z Cadix odebrane, opisawszy stratę Hiszpańskich i Francuzkich okrętów, dały wiadomość nast. o nieprzyjacielskich losie.

Victory od 100 arm. na którym poległ Nelson, zupełnie postrzelany jest, i do użycia niezdatny. Brytania od 100 na piasku osiadł. Temeraire od 98 maszty stracił; Neptune od 98 osiadł na piasku; Queen od 98, Canopus od 80 bez masztów odprowadzone do Gibraltaru. Donnegal od 80 osiadł na piaskach przy Afrykańskim brzegu, Tigre od 80 zatonił pod S. Maria, Thunderer bez masztów poszedł do Gibraltaru. Spencer od 74 do tegoż portu zaciągnęła fregata. Orion od 74 został dla naprawy przy Afrykańskim brzegu. Defense od 74 Anglicy po bitwie spalili. Swiftsure bez masztów jest w Gibraltarze. Defiance od 74 tamże. Minotaure od 74 do tegoż portu zaprowadzony osiadł na piasku. Collossus od 74 zapędzony wiatrem na brzeg Hiszpański, osiadł na piasku, spalony przez Anglików. Leviathan, Zealonus uszkodzone są w Gibraltarze; jakoteż Conqueror, Mars, Bellerophon od 74. Polyphemus od 64. Dreadnought od 98 zupełnie zepsuty; Spartiate od 74 po bitwie utonił. Carnatic, Audacious odeszły do Gibraltaru. Przed bitwą przybyły do Nelsona okręta, Yorck od 98, który teraz jest w Gibraltarze; Sovering od 100 zatonił; na nim było 500 t. FS. gotowizny do Malty przeznaczoney. Leger od 80, Eclair, Eagle od 74 odeszły

po bitwie z drugimi do Gibraltaru.

Ta lista zapewne dokładną nie jest; inne nazwiska okrętów swoich podali Anglicy. To samo rozumieć trzeba o zatopionych, spalonych, na piasku osiadłych; ostatnie mógł zwycięzca odesłać do portów podniesione dla naprawy; iak pokazuje się z raportów Admiralicji Angielskiej niżej umieszczonych. Uważać jeszcze potrzeba, iż Hiszpani w liście swojej pomieszczeni okręta nieprzyjacielskie, które w bitwie były, z drugimi które już po zwycięztwie odniesionem przyłączyły się do floty. Przydają nakoniec, iż Angielski Adm. Bickerton z ran odniesionych umarł d. 3; rzecz zaś jest pewna, iż ten rycerz dawno dla choroby oddaliwszy się do oyczyzny, nie znajdował się w bitwie pod Trafalgar. Dokładnie wszelkie szczegóły opisał zwycięzca Collingwood.

AUSTRYA.

PRAGA 4 grudnia. Ogłoszone jest u nas urzędowe opisanie 5 bitew krwawych, które d. 29 30, i 31 październ. stoczył z Masseną Arcy X. Karol nad brzegiem Adige rzeki, wprzód niżeli odmianą rzeczy w Niemczech zniewolony, zaczął ustępować do Węgierskich granic. Z obszernego raportu widzimy, że tu dystyngowały się naybardziej regimenta: Hohenlohe, Bartenstein, Starray, Esterhazy, Schroeder; GG. Bellegarde, Zach, Prohaska, Vogelhang, Simbschoen, Reuss, Firmont, Nordmann, Colloredo, Lipa, Kalnassy, Kotuliński; ze strata Węgrzynów, gdyż tu same prawie półki tego narodu walczyły, w zabitych, ranionych, obłąkanych, wynosi blisko 6 t. Officyerów 120.

FELDKIRCH 2 grudnia. Powiat Voralberg dostał się w moc Francuzom. Gdy Arcy X. Jan z G. Hiller i Chasteller opuścił Tirol, pospieszając do obozu Arcy X. Karola w Carinthii, a Marsz. Ney wyszedłszy z Juspruck, śpiesznym krokiem udał się do części połudn. tej prowincyi; kommenderujący w naszych stronach GG. Jellachich i Wolfskehl nie mogąc utrzymać się w kraju nieurodzajnym i ogłodzonym, anież przejsć do Austrii dla otaczających zewsząd nieprzyjaciół, postanowili przystąpić do kapitulacyi. Podpisał ją wyznaczony od Marsz. Augereau G. Matthieu, 14 listopada w Dornburen; osnowę kładniemy.

1. Dywizya cała woysk Austriackich idzie w niewolę na słowo. Wystąpiwszy z ter. stanowisk w paradzie, broń złożyć powinna, i pod straż Francuzką do Czeskich granic odprowadzona będzie. 2. Officyerowie zatrzymają szpady, konie, sprzęty własne. 3. Konie woyskowe, broń, artyllerya, magazyny, amunicye, słowem wszelka własność skarbowa będzie wydana Francuzom. 4. Ci natychmiast osadzą cały Voralberg, z twierdzami Feldkirch, Pludenz, i górami, które się rozciągają do Arlemburg. 5. 3 bataliony regimentu Beaulieu należą do kapitulacyi, jeśli dziś jeszcze nie złączyły się z dywizyą X. de Rohan, albotież Arlemburg nie przeszły. 6. Officyerowie dywizyi G. Jellachich dają słowo nie służyć r. cały przeciwko Francyi i Włochom. 7. Jenice będą odprowadzeni do Czech 3 kolumnami. 8. D. 15 Francuzi osadzą Feldkirch, obeymą działa i magazyny. 9. Austriacy d. 16 wyciągną z Voralbergu.

WIEN 27 listopada. Pruski Minister Haugwitz stanowiący w Brunn d. 25, nie długo tam zostawał; dziś przybył do naszej stolicy; gdzie ponieważ znajdują się teraz Francuzcy Ministrowie, Talleyrand i Maret, godzi się rozumieć, iż mogą być w murach naszych zaczęte negocjacje do przywrócenia pokoju. Dziś kazano mieszczanom zbroynym Wiedeńskim stanąć na placu. Uszykowało się więcej 5 t. ludzi; obecni tej paradzie, G. Gubernator Austrii Clarke, i Gubernator stolicy G. Hullin, oświadczyli ukontentowanie. W Morawii zayść

musiały krwawe bitwy; szczegółów żadnych nie ogłaszają Francuzi; widzimy jednak, że codziennie prawie ztamtąd przywożą wielkie mnóstwo ludzi ranionych, własnych i nieprzyjaciół. Już ich nie obeymują nayobszerniejsze szpitale; Hullin na ten koniec wziąć kazał klasztory Augustyanów, Serwitów i kilka innych. Podobnym sposobem odesłano z Morawii 8 półków Francuzkich, konnych i pieszych, które naywięcej w bitwach utraciły; na ich miejsce ruszyły od nas inne w równej liczbie dotąd nietknięte. Chorych i ranionych Francuzów już liczymy więcej 7 t. Utrzymywanie garnizonu nieprzyjacielskiego codziennie kosztuje 40 t. zł. ryń. które łożyć musimy na zakupienie, chleba, wina, mięsowa.

Nic nowego nie mamy o negocyacji zaczętej między Arcy X. Palatynem i Marsz. Davoust o neutralności narodu Węgierskiego. To pewna, iż Arcy X. Jan z innemi wodzami przyprowadził do obozu Arcy X, Karola 15 t. żołnierza. Z Wenecyi nie wszystkie wojska wyciągnęli Austriacy; zostawiono liczną załogę w Chiozza i S. Secondo, które wyspy wcześniej przed zaczęciem wojny ter. utwierdzone zostały. Przystęp dziś wszelki do tego miasta zamknięty nieprzyjacielowi; z jednej strony liczne batterye, z drugiej statki zbrojne nie dozwolą myśleć Massenie o wtargnieniu. Zwywności jest niedostatek; lecz ta z portu Trieste, iakoteż woda może być sprowadzona. G. S. Cyr opuściwszy niedawno kraj Neapolitański, przeszedł rzekę Po blisko miasta Ferrary z całym wojskiem.

Francuzcy Wodzowie o czynnościach armii w Niemczech będącej dali rapport nast. Marsz. Ney opanował niasto Brixen w Tyrolu połudn. gdzie zabrał ięńców niemało; więcej nierównie żołnierzy chorych i ranionych w szpitalach. Wkrótce potem, to jest d. 17 wkroczył do Clausen i Botzen. W drugiej stronie Bernadotte znajduje się w Iglau. Bawarski G. Wrede poymał kompanię kanonierów Austriackich, wiele koni, kilkadziesiąt Officyerów z 50 kirysyerami; zdobył oraz wielkie magazyny z wozami kilku regimentów. Francuzki G. Adjutant Malson był szczęśliwszym jeszcze. Wysłane z Brunn podiażdy twierdzę Ołomuniec widziały.

Armii swojej, gdy się zbijała do Brunn, przez czas dość długi zastanowić się kazał Napoleon, względ mając na Franciszka 2, który tam był obecny. Dziś zaczęli utwierdzać Francuzi cytadelę, ażeby w przygodzie mogła wytrzymać oblężenie. G. Baraguay d' Hilliers nie ustąpiłby podobno z Czeskich granic, gdyby onemu nie zagroził Arcy X. Ferdynand. Ten zgromadziwszy do 20 t. żołnierza znajduje się teraz w Czaslau. Obywatele Czescy nie popolitą ochotę i gotowość pokazują do bronienia kraju; kilka batalionów strzeleckich, które niedawno zaciągać w tym kraju zalecono, dopełnione w naykrótszym czasie, wyćwiczone, opatrzone we wszystko, z Pragi wyszły do obozu.

Pamiętna jest kapitulacja, którą G. Werneck zaślaniający odwrót Arcy X. Ferdynanda z Ulm do Egry, podpisał z G. Belliard w Nordlingen. Między GG. przy Austriackim wodzu znajdującymi się w tym miejscu, byli XX. Hohenzollern i Rohan, i podobno na liście kapitulacyjnej przez naywyższego wodza umieszczeni zostali. Lecz gdy się to stało przeciw ich zdaniu i chęci, obydwaj z nocnej pory korzystając, oddalili się do obozu Arcy X. Pierwszy walczył z Francuzami pod Norimbergą; drugi poszedł do Tyrolu, gdzie niedawno chciał przedrzeć się do Carinthii, lecz iak twierdzi nieprzyjaciel, drogę ma zatamowaną. Cokolwiek jest, Murat mając podane w kapitulacji wodzów imiona, wezwał ich listownie, ażeby słowu danemu zadość uczynili. Pisał o tym do Arcy X. Ferdynanda; ten jednak i wspomnieni GG. utrzymują statecznie, iż do dzieła G. Werneck w Nordlingen bynajmniej nie należeli; przeto mocni są usługi swoje ofiarować Austriackiemu domowi. Werneck ma być stawiony przed sądem wojskowym, ażeby dał sprawę z czynności swoich; iakoteż inny G. który 190 armat, wiele amunicyi i potrzeb wojskowych zostawił niebacznie na gościńcu z Wiednia do Brunn prowadzącym; co wszystko zabrał G. Milhaud.

Kommissarz Cesarzski Wurbna wydał do mieszkańców stolicy naszej odezwę uwagi godną. Jeszcze przed wkroczeniem wojsk Francuzkich, powiada, ostrzegłem każdego, ażeby zachował się spokojnie w okolicznościach dzisiejszych; tym sposobem jedynie możemy uniknąć niebezpieczeństwa nam, familiom naszym, i ziomkom groź-

nego: Dziś widzę z żalem, że rada zbawieńna miastu i obywatelom, zle przyjęta została. Jedni roznoszą wieści zapalające umysły; drudzy odprawiają schadzki niespokojne; inni odważają się na postępkę obrazić mogące wojsko Francuzkie. Moim jest obowiązkiem na pamięć przywieść każdemu dawną przestrożę i przydać, że garnizon Francuzki długo znosić nie może cierpliwie tego bezprawia, gotow mocą poskromić ludzi niespokojnych. Już nawet G. kommanderujący kazał szukać przestępných.

Godna jest pamięci mowa, którą Franciszek 2 powiedział d. 7 przy zamknięciu obrad i rozwiązaniu Węgierskich Stanów. Dałeś Austriackiemu domowi, iego są słowa, narodzie waleczny, dowod nowy przywiązania i wierności. Nad inne świetniejszy, niech na wieki zostanie w pamięci nieśmiertelnej, która nie wygaśnie nigdy w moim i następnych Królów sercu. Ledwieście usłyszeli o mnie pomysłnych wypadkach wojny ter. gdyście uyrzeli niebezpieczeństwo grożące nam już zbliżka; pełni na wzór przodków, szlachetnej gorliwości, idziecie na obronę tronu i oyczyzny razem wszyscy; czynicie powszechne całego narodu powstanie, iakiego przykład ledwie znaleźć możecie w dziejach domowych nawet; składacie w ofierze majątek i życie. Zdami się, że już widzę niezliczone bitnych i wiernych Węgrzynów zastępy okrywające pola okiem niezmierzone, liczę mężnych orszaki świetne, zbieram i nadgradzam czyny rycerskie z nich każdego.

Nieodrodni synowie wspaniałych i odważnych przodków! Wam zdarzył los szczęśliwy, z bogacić domu Austriackiego i waszego Królestwa chwalebne dzieje, nowemi pamiątkami. Czyliż moje osobiste i korony niebezpieczeństwo, nie jest oraz wasze? Wierności i mężtwo Węgrzynów ufając, pewien ich gorliwego przywiązania, posrod nich zostawić umyśliłem familią moją. Jey członkiem jest syn mój Arcy X. Ferdynand, który być ma dziedzicem, nie tylko korony lecz bardziej jeszcze moiej przychylności ku temu narodowi: Maria Teressa babcia moja, w tém samym miejscu, oycem waszym ukazując Józefa z jeszcze niemowle, zapaliła wszystkie serca ogniem świętym miłości tronu i oyczyzny. Ja teraz wam oddaę i poruczam tego młodzieńca. W tym dziś będąc wieku, nigdy zapomnieć nie może, w iakiem był niebezpieczeństwie, i iak wielką jest cnota i wierność narodu tego. Mój przykład i często powtarzane oycowskie napomnienia, napełniły serce Arcy X. słodką pociechą. Pełen ufności z Węgrzynami zostanie, niby wśród oyców i braci swoich.

Dłużey zatrudniać Stanów nie chcę, czas jest drogi i bardzo krótki; niebezpieczeństwo naybliższe. Przelećcie w umysły ziomków po Comitatach będących tę gorliwość i ochotę, którą tu widzę z rozrzewnieniem. Przyprowadzajcie do skutku Seymowe uchwały iak nayrychley, ażeby co prędzey mógł powracać do was, czyli pokóy osiągnę wsparty dzielnym Węgrzynów ramieniem, czyli też jeszcze przed końcem wojny pośpieszę, dla wysłuchania proźb waszych z prawem i porządkiem zgodnych. Wtenczas uręczam, domowa i publiczna szczęśliwość zakwitnie w tym narodzie. Rzecz kończę, dając Sankcyą Królewską Seymowym ustawom.

Co na końcu mowy swojej powiedział Franciszek 2 o proźbach z prawem zgodnych stanów Węgierskich, rozumieć się ma o chęci, którą Seym oświadczył niedawno w Presburgu; ażeby port Fiume był przyłączony do ich Królestwa, iako potrzebny koniecznie obywatelom do wyprowadzenia morzem za granicę produktów.

OŁOMUNIEC 2 grudnia. D. 27 listopada niedaleko ztąd była potyczka między jazdą wojsk zprzymierzonych i nieprzyjacielską, w której ostatnia ludu wiele straciła. Nazajutrz G. Adjutant Savary przyjechał do głównej kwatery z listem Napoleona. Pomieniona kwatery naprzód była w Wischau, później do Krizanowitz przeniesioną została; lewe skrzydło w Kremsier, straż przednia w Hradisch. W. X. Konstantyn znajduje się w Butschweil. Napoleon sam jest w Brunn, prawe skrzydło armii iego ustąpiło pod Nicolsburg. Nie liczą w tych stronach Francuzów nad 60 t. Powszechne jest rozumienie, iż d. dzisiejszego walna może być rozprawa; której gdyby unikał nieprzyjaciel, wojska zprzymierzone z Morawii przeysć mają do granic Węgierskich, a w Presburgu przebywszy Dunay, oswobodzą bez trudności stolicę Wiedeń.

Ten ma być układ Arcy X. Karola, od którego już

bardzo dawno nie mamy żadnych wiadomości. D. 17 listopada nie ustając w marszu odwrotnym, który z tak wielką przezornością i szczęściem niepospolitę dotąd prowadził, miał główną kwaterę w Adelsberg; jazdy jego dywizya stała pod Mahrburg w Stiryi; Arcy X. Jan znajdował się w Clagenfurth. Nie można równie mówić nic pewnego o Węgierskim narodzie; to pewna że Franciszek 2 nie dał rozkazu żadnego względem wstrzymania powszechny insurrekcyi. Przeciwnym sposobem w Czechach nie chciał rząd czynić pospolitego ruszenia.

D. 4. Zawczora, iak słyhać, przyszło do krwawey sprawy między wojskami przeciwnymi. Francuzi obchodząc doroczną pamiątkę koronacyi Napoleona atakować mieli. Czekamy potwierdzenia ważney wiadomości, i opisanja szczegółów tey bitwy. Ambassador Szwedzki Steding z Petersburga tu przybył. Pozostałe kolumny wojsk Rossyiskich przez Szląsk marsz swój przyspieszają do Morawii.

INSBRUCK 21 listopada. Gdy Arcy X. Jan ustąpił z Tyrolu, i wojska Austriackie w całości wyprowadził do Carinthii, dla złączenia się z Arcy X. Karolem; Ney mógł bez żadney trudności przebiegać całą prowincyą od północy do południa; iakoż osadził miasta Botzen, Brixen i inne. Ztamtąd znowu do nas powrócił, i główną kwaterę tu założywszy, wydał do Tyrolczyków odezwę, w której uwielbia naprzód ich cnotę, waleczność, wierność dla panującego domu. Lecz gdy już skończyła się wojna w tym kraju przez oddalenie się zbroyney siły, mieszkańcom nie przystoi walczyć samym. Oświadczają, iż naysurowiey karani będą wzruszający domową spokojność, ażeby drudzy przykładem cudzym przerażeni, zachowali się iak przystoi. Jeśliby zaś Francuzki żołnierz na iakiémkolwiek miejscu był zamordowany, cała gromada lub okolica, w której zbrodnia się dopełni, będzie pociągana do ścisley odpowiedzi, aż wyda mordercę. Do kroków surowych okazuje Ney wstręt największy, i przyrzeka, iesli go nie przymusiemy czynić inaczej, łagodnie postępować z tym narodem, którego charakter wysoce poważają Francuzi.

F R A N C Y A.

Dokończenie rapportu Masseny. GG. Espagne, Mermet, Pully frontem stali zabawiając nieprzyjaciela. Przenikał zamiary nasze Arcy X. Karol, a nie odstępując przedsięwzięcia swego, o północy ruszył w dalszą drogę. Ogień wspomniony obu stronom klęskę przyniosł; pola trupem i ranionemi okryte były. D. 13 Massena przeprawił się za rzekę Tagliamento, gdy mosty naprawiono. W całej pogoni zabierać nie przestaje żołnierzy nieprzyjacielskich mniej lub więcej, gdy zostają w tyle od armii główney oderwani.

Drugi rapport Massena pisał z miasta Goertz w Carnioli. Arcy X. Karol oddaliwszy się od brzegów rzeki Tagliamento, postępował do Palmanuova. Bronić jednak tey twierdzy nie chciał, pośpieszając do zamierzonego miejsca. Scigając nieprzyjaciół Francuzi d. kilka, mieli wiele utarczek mniejszych, które zysku znacznego przynieść nie mogły. D. 15 Massena z kolumnami armią przeprowadził za rzekę Lisonzo. G. Espagne z przednią strażą pociągnął do Gradisca, Seras do Goertz. Ostatni z G. Duhesme bliźcy byli zajęcia artylleryi nieprzyjacielskiej; noc przeszkodziła. D. 17 Massena zamyslał atakować Austriaków, którzy nie wdając się w żadną rozprawę, marsz przyspieszają. Z Goertz Espagne z jazdą i lekką piechotą, wysłany do Laybach. Arcy X. Karol, według wszelkiego podobieństwa, cofnąć się postanowił do Croacyi, i Węgierskiego Królestwa.

Angielska flotta raz ieszcze Boulogne i flottyllę atakowała. D. 19 pokazał się blisko Francuzkich brzegów Sidney Smith, prowadząc za sobą 52 żagle. Wkrótce potem przystąpiły do portu 2 fregaty, i wysłany statek palny, który sam wyleciał na powietrze, i zabił z ludzi na statku naszym. D. 20 rano nieprzyjaciela puścili 4 statki owemu podobne; wszystkie przypadkiem szczęśliwym trafiły do brzegu, i wszystkie zatoneły bez żadney szkody. W nocy ieszcze Anglicy 1 statek palny puszczają; lecz ten daleko będąc od brzegu wyleciał na powietrze. Zatem Sidney z całą flotą oddalił się nieco od portu, tak przecie, iż łatwo być może widziany; liczyliśmy przy nim 5 wielkich okrętów, 12 fregat; inne są korwety i szalupy. Rozumieją powszechnie w

Boulogne, iż upatruie pory pomyslniejszey do nowego przedsięwzięcia.

Odebraliśmy wiadomość o zajęciu Wiednia; wczora przez cały d. co godzina dawano z armat ognia; wieczorem teatru wszystkie bez opłaty otworzono, w nocy miasto oświecono. Małżonka Napoleona z Strasburga wyjechała do Munich; po całej drodze rozstawione są podjazdy konne dla bezpieczeństwa. Uczony Denon Dyrektor Muzeum Paryskiego, pośpiesza do stolicy Austriackiej. Marsz. Kellermann już urządził zupełnie gwardyą narodową w swoim wydziale; część oney wprowadzona na załogę do Strasburga, inne orszaki po innych twierdzach nad Renem rozłożone. Connetable wyznaczony wodzem armii zgromadzącej się u Batawów, wyjechał do Hagi. Hieronim Buonaparte do Nantes przybył. Minister wojenny Berthier z Austrii przysłał zalecenie, ażeby zaciągano z nowe bataliony, Velites, które do gwardyi wcielone być mają. W Bordeaux wiadomość odebrano z Martiniki, że ta wyspa jest w dobrym stanie i zupełney od nieprzyjaciela spokojności. Na wyspach Angielskich panuje gorączka żółta; z lądu przeszła zaraza do wielu okrętów, które tym sposobem niemało ludu straciły. Papiery nasze w górę idą.

P R U S S Y.

BERLIN 6 grudnia. Haugwitz Minister stanu dawno wysłany do Napoleona, w zleceniu nayważniejszym, zachorował w drodze; lecz po kilkodniowey niemocy do siebie przyszedłszy, pośpieszył do główney w Brunn kwatery wojska Francuzkiego, o którego przybyciu dwór odebrał uwiadomienie, czekając inney o skutku podróży i poselstwa. Jakikolwiek będzie, w Monarchii Pruskiej coraz widoczniejszą jest postać wojenna. Zgromadzą się armie; prócz głównych korpusów, mamy 3 rezerwy, w których umieszczeni są: X. Orange Fulda, G. Ruchel i Blucher. X. Ludwik Pruski przyjął komendę przedniey straży w armii X. Hohenlohe, która Frankonią ma zastąpić. Ekwipaż polowy Króla ztąd wyszedł; czas wyjazdu Monarchy do obozów niewiadomy. X. Brunświcki na walną radę wojenną zaproszony, przybył do Potzdamu. Feld Marsz. Moellendorf oddał się wkrótce do armii; na miejscu jego tymczasowym Komendantem stolicy naszej będzie Minister wojenny G. Schulenburg. Gwardya Królewska już wyszła z innymi regimentami tutejszego garnizonu, a złączwszy się z drugimi w Potzdanie, wyciąga do Saxonii, załogę nam zostawiając bardzo małą.

B A T A W S K A. R P.

HAGA 30 listopada. Na początku r. nast. w RP. Batawskiej płacić zaczniemy nowe podatki; wkrótce ma wynieść edykt obeymujący naydrobniejsze szczegóły. Francuzkie wojska zgromadzą się do nas; w Anvers liczą nowo przybyłego żołnierza 8 t. za d. kilka ma przyieść ieszcze 12 t. a Connetable Ludwik tam założy główną kwaterę.

Pisma Niemieckie donoszą, że Napoleon w listach swoich do Elektora Bawarskiego daie onemu tytuł nowy; a ztąd wnoszą, że państwo Maxymiliana będzie rozszerzone na przyszłych traktatach. Na ten koniec przeznaczili już, podobno zawczasie, politycy część znaczną prowincyi Tyrolskiej, Saltzburg, Berchtolsgaden, Passawski powiat, Aichstadt, Anspach, Bareuth, dowodząc iż Bawarya stać długo nie może, iesli nie będzie miała potęgi większey, ażeby panujący był mocen opatrzeć własne bezpieczeństwo. Lecz gdyby nawet to się stało, czyliby ieszcze Elektor podległym być przestał temu Mocarstwu, od którego tyle nowych krajów, dzierżaw i przywilejów otrzyma?

AMSTERDAM 3 grudnia. Francuzkie wojska z pośpiechem nadzwyczajnym do krajów Batawskich przybywają. Pod miastem Anvers oboz wytknięto na 15 t. żołnierza. Connetable Ludwik Senatorowi G. Rampon zalecił, ażeby wiele t. wybranych grenadyerów i strzelców z gwardyi narodowey Departamentu swojego tu posyłał; iakoż 3 t. tego ludu przyszło do Bruxelles. Podobnym sposobem Paryska gwardya municypalna już na miejscu wyznaczonem stanęła. Z naszej strony uzbraiamy naypilniey gwardyą i milicye. W drugiej stronie zbierają Francuzi liczne wojsko pod Juliers, dokąd G. Lorges komendant Muguncyi lądem i wodą cały swój garnizon stawił, którego miejsce w pomienoney twier-

dzę Marsz. Lefevre zająć gwardyi rozkazał. Gdy już będzie wszelka gotowość, wtenczas co pewniejszego doniesiemy o zamysłach naszych. Dotąd samych tylko obrótów świadkowie jesteśmy, nie wiedząc czyli spodziewać się trzeba niażdu nieprzyjacielskiego w granicach Batawskich; alboteż Connetable szukać będzie przeciwników w Cyrkule Westfalskim i Saxonii.

Donieśliśmy dawniej, że Pensyonarz Schimmelpenninck posyłał szwagra swojego G. Bruce, kommandanta Hagi do Niemiec z powinszowaniem Napoleonowizwycięstw odniesionych. Znalazł Monarchę Bruce w Schoenbrunn, audyencyą otrzymał, i złożył w ręku jego list Pensyonarza, w którym na końcu wyraził własną i wszystkich Batawów chęć i nadzieję, że zwycięzca użyje korzyści odniesionych nad nieprzyjacielem do przywrócenia pokoiu chwalebne go i trwalszego nad przeszłe, wolną żeglugę zabezpieczy, a przez to na wdzięczność nieśmiertelną zasłuży w narodach.

R Z E S Z A N I E M I E C K A

HANNOWER. 30 listopada. Kommandant legionu Niemieckiego, który niedawno z Anglii przybył do Stade, wydał odezwę do żołnierzy Hannowerskich, przed wtargnięciem Francuzów służących w gwardyi Elektor-skiej, ażeby zdrowi i ochoczy do pomienionego legionu stawali, obiecując każdemu znaczną nadgodę. Rosyianie, Szwedzi, i Anglicy, zewsząd razem zbliżają się do brzegów rzeki Weset, prowadząc wiele dział ciężkich i ammunicyi. O czém uwiadomiony G. Barbou, zamknął bramy w Hameln, pozostałe domy bliższe twierdzy zniszczył, i całą okolicę zalał, spodziewając się prędkiego oblężenia. Słychać iż na wałach armaty prawie wszystkie są żelazne, w liczbie nie największej. Dotąd Francuzi trzymali niemało wiosek około Hameln; przed nadchodzącą burzą ustępując do murów, zabrali z sobą wiele żywności. W szpitalach mają kilkaset chorych żołnierzy. G. Don wysłał część wojska swojego na obcięcie kraiu Osna-bruck od nieprzyjaciół dawno wolnego; żadna albowiem dywizya z Hollandyi nie przyszła, iak nieraz obiecywa-no. To jednak pewna, że Batawowie i Francuzi zgroma-dzają liczne wojska nad Renem, głosząc, iż twierdzy Hameln, gdy będzie oblężona, pośpieszą na ratunek. Dla dopełnienia legionu, którego Szefem jest X. Cambridge wkrótce tu spodziewany, zaczęto werbunek; ten idzie najpomyślniej; garnie się młodzież ochoczo do służby; każdemu Anglicy dają na rękę znaczne pieniądze.

4 Grudnia. Zawczora nowa dywizya wojsk Jerze-go 3 z Anglii na 60 statkach przybyła do ujścia rzek Elby i Weser. Tegoż czasu garnizon Pruski dawno sto-jący w mieście naszym, wyszedł; na którego miejsce wkroczyły wczora wojska Rosyjskie, prowadząc artyl-lerya ciężką, która, iak się zdaie, przeznaczona jest na zdobycie twierdzy Hameln. Jak rychło nastąpi oblężenie, zgadywać nie będziemy; to niewątpliwa, że prędzey czy później otworzy się teatr wojenny w Niemczech północ. Prusacy zaś pociągneli do Goettingen i Grubenhagen, w których z powiatów liczą ich 20 t. żołnierza, 9 t. koni. Feld Marsz. Hannowerski Wallmoden, i Minister Króla Elektora Munster dziś tu przybyli. Ostatni natychmiast ogłosił wyrok Jerzego 3, w którym wspomniawszy z wdzięcznością Monarcha, iakim sposobem Elektorat cały i stolica od nieprzyjaciół oswobodzone zostały, stara-niem i potęgą Mocarstw zprzymierzonych, oświadcza poddanym ukontentowanie [za] wierność i przywiązanie, którego dali wielorakie dowody w czasie trudnym. Na-ostatek donosi, że Namiestniczą władzę swoją do spra-wowania interessów wojskowych zlewa na syna swojego X. Cambridge; już zaś interessa cywilne powierzył Mi-nistrowi stanu Munster; wyrok podpisany d. 14 listopa-da. Słychać, że wojska Pruskie dotąd znajdujące się w mieście Hildesheim i okolicach, ruszają do Goettingen; tamże X. Brunświcki główną kwaterę przenosi. G. Bar-bou na pamiątkę zajęcia Wiednia przez Francuzów, ka-zał w twierdzy Hameln długo strzelać z armat, bić w dzwony. Miasto nasze wystawiło kompanię gwardyi kon-ney dla X. Cambridge, której wodzem jest Senator Lemc-ke. Do wiadomego legionu w całym Elektoracie kaza-no zaciągnąć nowych żołnierzy 12 t.

STRALSUND 5 grudnia. Coraz więcej wojsk do nas przybywa z portów Szwedzkich; jutro i przez 2 d. nast. regimenta wszystkie 3 dywizjami zacząć wyciągać z Pomeranii. D. zaś 7 sam Król Gustaw Adolf opuściw-

szy miasto stołeczne pośpieszy do głównej kwatery. Straż przednia armii jego, która już dawno Elbę prze-szła pod kommandę G. Wachtmeister, znajduje się te-raz w kraiu Hannowerskim między Harburg i Uelzen; wódz ma swoje stanowisko w Luneburgu.

HAMBURG 7 Grudnia. Gdy Elektorat Hannower-ski i prowincye przyległe wojskiem zprzymierzonym napełnić się zaczęły; G. Francuzki Barbou, który zdawał się czynić przygotowania do obrony twierdzy Hameln, dziś, iak słychać, niewiele myśli o tém, czyli że widzi niepodobieństwo dawania odporu długiego, albo stracił nadzieję odebrania posiłków, czyli naostatek wyższa zwierzchność tak czynić kazała. To ma być pewna, iż wielu Francuzów do garnizonu jego należących, mundur wojskowy składając, powraca do oyczyzny przez Hol-landyą lub innemi drogami; jest powieść, że tym sposo-bem oddała się jedni po drugich prawie wszyscy. Ich sprzęty na statkach w górę rzeki Weser posyłane prze-chodzą bez żadnej trudności.

Gdy w Niemczech półn. obywatele czekają niecier-pliwie przypadków wojennych, z drugiej strony Dania jedynie myśli o zachowaniu w krajach swoich obojętno-ści i pokoiu. Na ten koniec zgromadzone jest w Hol-sztyńskim Xięstwie dość liczne wojska. Najwyższym onego wodzem naznaczony Feld Marsz. X. Fryderyk Duński; pod nim służą: Ladgraf Hesse Cassel; GG. Du-ring, Rantzau, X. Hesse, Bardenfleth, Berger, Frieboc, Hagemann, X. Hesse 2, Moltke, Lutzow, Leth, Bechtels-heim, Lepel, Binzer, Ewald, Neckelmann, X. Duński Krystyan, Haxthausen, Tellequist, Munnich. Armia składa się z 3 dywizyi; w 1 jest 1 półk konny, 4 pie-sze, i artyllerya; w 2 półki 3 konne, 2 piesze; w 3, półki 2 piesze, 2 strzelców. Prócz wyliczonych dywizyi jest straż przednia złożona z półku dragonii, strzelców, 2 batalionów piechoty lekkiej; w rezerwie są naostatek 2 konne regimenta. Nadto ieszcze w Rendsburgu stoją 2 półki piesze.

Poległy niedawno w pamiętnej pod Krems bitwie GL. wojsk Austryackich Schmidt, który tak drogą pa-miątkę zostawił po sobie, był obywatelem Hamburga.

AUSZPURG 28 listopada. Zawczora Marsz. Au-gereau, po zawartej kapitulacyi w Voralbergu z GG. Jellachich i Wolfskehl, nie widząc potrzeby długiego ba-wienia się w okolicach jeziora Constantyeńskiego, do Memmingen wkroczył; liczba wojsk jego niewiadoma; składają się po większej części z piechoty. Nie długo stojąc w mieście, ruszył wódz Francuzki wzdłuż brze-gów rzeki Jller do Dunaju, który przeszedłszy ma po-spieszyć do Bamberg i Wurtzburg, gdzie Napoleon po-stanowił zgromadzić obserwacyjne wojsko. Przez mia-sto nasze ciągnęły niedawno półki Wurtembergskie i Badeńskie, iakoteż niektóre z Francuzkich, użyte do od-prowadzenia na brzeg Renu ieńców Austryackich. Wszyst-kie zmierzają do Braunau. Przeciwnym sposobem z Austryi dość często prowadzą ku Renowi przez mury nasze nowych ieńców. Cokolwiek mieliśmy w mieście Chirurgów zbywających od usługi szpitalnej, wszystkich kazano przesłać iak najrychley do obozu Napoleona. Arcy X. Karol uwiadomiony, co się dzieie w Austryi, opuścił Wenecyą; odwrót armii jego do granic Węgier-skich godzien jest uwagi znających się na rzemieśle wo-iennem; z tak wielką przezornością, bez szkody prawie żadnej w ludziach i zawadach ustąpiła. Co gdy już przyszło do skutku, Arcy X. Jan nie mógł dłużej trzy-mać się w Tyrolu; stał jednak w Brennerberg, dopóki G. Hiller dywizyi swojej nie zaprowadził do Roveredo. D. 15 Francuzi do Brixen wkroczyli, z kąd rozszerzając się po okolicach połudn. wydali odezwę do mieszkań-ców Tyrolskich, i zalecenie, ażeby milicye, strzelcy, lud pospolitem ruszeniem uzbroiony, broń składał.

Z Triestu wiadomość przyszła, że do tego miasta Arcy X. Karol przysłał wiele zawad obozowych, tysią-ce ieńców Francuzkich poymanych we Włoszech; tych morzem odwieść kazano do Zara. Do Munich Marsz. Bernadotte gońca przysłał, donosząc Elektorowi Bawar-skiemu, że jazda jego w Jglau mieście zdobyła znaczne magazyny, i kasę wojskową. W témże mieście mówią wiele o nastąpić mającej przemianie tytułów Elektora Maxymiliana; dzień nawet tej uroczystości naznaczają. G. Karg dotąd zastępujący Saltzburg z dywizyą wojsk ie-go, ruszył do Morawii. Spodziewamy się wkrótce wi-dzieć przejeżdżającą tędy małżonkę Napoleona do Ba-waryi, gdzie nie ma bawić nad 4 tyg.